Розділ VIII. ЗАХИСТ ВИКРИВАЧІВ

Стаття 53. Державний захист осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції

1. Особа, яка надає допомогу в запобіганні і протидії корупції (викривач), – особа, яка, за наявності обґрунтованого переконання, що інформація є достовірною, повідомляє про порушення вимог цього Закону іншою особою.

2. Особи, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції, перебувають під захистом держави. За наявності загрози життю, житлу, здоров'ю та майну осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції, або їх близьких осіб, у зв'язку із здійсненим повідомленням про порушення вимог цього Закону, правоохоронними органами до них можуть бути застосовані правові, організаційно-технічні та інші спрямовані на захист від протиправних посягань заходи, передбачені Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві».

3. Особа або член її сім'ї не може бути звільнена чи примушена до звільнення, притягнута до дисциплінарної відповідальності чи піддана з боку керівника або роботодавця іншим негативним заходам впливу (переведення, атестація, зміна умов праці, відмова в призначенні на вищу посаду, скорочення заробітної плати тощо) або загрозі таких заходів впливу у зв'язку з повідомленням нею про порушення вимог цього Закону іншою особою.

Інформація про викривача може бути розголошена лише за його згодою, крім випадків, встановлених законом.

4. Національне агентство, а також інші державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування забезпечують умови для повідомлень їх працівниками про порушення вимог цього Закону іншою особою, зокрема через спеціальні телефонні лінії, офіційні веб-сайти, засоби електронного зв'язку.

5. Повідомлення про порушення вимог цього Закону може бути здійснене працівником відповідного органу без зазначення авторства (анонімно).

Вимоги до анонімних повідомлень про порушення вимог цього Закону та порядок їх розгляду визначаються цим Законом.

Анонімне повідомлення про порушення вимог цього Закону підлягає розгляду, якщо наведена у ньому інформація стосується конкретної особи, містить фактичні дані, які можуть бути перевірені.

Анонімне повідомлення про порушення вимог цього Закону підлягає перевірці у термін не більше п'ятнадцяти днів від дня його отримання. Якщо у вказаний термін перевірити інформацію, що міститься в повідомленні, неможливо, керівник відповідного органу або його заступник продовжують термін розгляду повідомлення до тридцяти днів від дня його отримання.

У разі підтвердження викладеної у повідомленні інформації про порушення вимог цього Закону, керівник відповідного органу вживає заходів щодо припинення виявленого порушення, усунення його наслідків та притягнення винних осіб до дисциплінарної відповідальності, а у випадках виявлення ознак кримінального або адміністративного правопорушення також інформує спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.

6. Національне агентство здійснює постійний моніторинг виконання закону у сфері захисту викривачів, проводить щорічний аналіз та перегляд державної політики у цій сфері.

7. Посадові і службові особи державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, посадові особи органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів, у разі виявлення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення чи одержання інформації про вчинення такого правопорушення працівниками відповідних державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів, зобов'язані у межах своїх повноважень ужити заходів щодо припинення такого правопорушення та негайно письмово повідомити про його вчинення спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції.

1. Поняття «викривач» в українській мові є аналогом англійського терміну «whistleblower» (дослівно – «той, що дмухає у свисток»). За ініціативи громадського активіста Ральфа Нейдера цей термін став широко застосовуватися з початку 1970-х років. Нейдер замінив ним слова «донощик» («snitch») та «інформатор» («informer»), які мають, як і в українській мові, негативне смислове забарвлення.

Викривачем вважається особа, яка:

- обґрунтовано переконана в достовірності інформації про порушення вимог Закону іншою особою. Особа повинна повідомляти інформацію, яка базується не на припущеннях, а на фактах, які знаходять своє підтвердження, наприклад у різного роду документах. Проте якщо інформація виявиться недостовірною, особа повинна буде довести, що на момент поширення у неї не було підстав сумніватися у достовірності поширених нею відомостей, і
- повідомляє про порушення вимог Закону іншою особою.

За дотримання цих двох умов особа набуває статусу та відповідних гарантій, передбачених для викривача.

Таке визначення істотно відрізняється від визначення у редакції Закону «Про засади запобігання і протидії корупції», який встановлював, що викривачем є «особа, яка добросовісно (за відсутності корисливих мотивів, мотивів неприязних стосунків, помсти, інших особистих мотивів) повідомляє про порушення вимог цього Закону іншою особою» (ч. 1 ст. 20).

Стаття 33 Конвенції ООН проти корупції прямо наголошує на добросовісності та обґрунтованості повідомлень про корупцію. Така добросовісність, у широкому розумінні, має місце, коли розголошення було спрямовано саме на досягнення суспільно важливої мети – припинення чи запобігання правопорушенню, відвернення шкоди здоров'ю чи безпеці громадян, довкіллю, притягнення винуватих осіб до відповідальності тощо. Добросовісність («добрі наміри») відсутня, коли мотивом розголошення є досягнення особистих цілей.

І хоча коментована стаття 53 не згадує про добросовісність заяви викривача, пріоритет має норма Конвенції, і заява повинна бути оцінена з позиції і достовірності, і добросовісності.

Повідомлення викривача може стосуватися будь-якого корупційного кримінального правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією, протиправність яких передбачена у КК або в КАП, а також які регламентовані у Законі «Про запобігання корупції» та відповідають ознакам корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією.

Суб'єктивною ознакою повідомлення викривача є його обґрунтована переконаність, що інформація, яка міститься у повідомленні, є достовірною. Таким чином, законодавець підвищує вимоги до повідомлення викривача: у ньому не лише повинні наводитися певні факти порушення іншою особою вимог Закону «Про запобігання корупції», а вони мають аргументовано мотивуватися, підтверджуватися. Тобто саме повідомлення не може бути непереконливим.

Обґрунтованість повідомлення викривача має відображатися у вигляді його мотивування; вмотивованість посилює обґрунтованість повідомлення, надає йому внутрішню і зовнішню переконливість, полегшує розуміння повідомлення особою або органом, до якого воно було подано. Якщо повідомлення викривача є невмотивованим, то воно є і необґрунтованим, а тому у випадку надання повідомлення про порушення іншою особою вимог Закону «Про запобігання корупції» орган

або посадова особа може повідомити заявникові про відмову у задоволенні його повідомлення.

У п. 4 ч. 3 Закону «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки» передбачено ухвалити закон про захист осіб, які доброчесно повідомляють про корупційні правопорушення (викривачів), з обов'язком повідомлення та захисту викривачів, створення внутрішніх і зовнішніх каналів подання інформації, системи захисту викривачів від утисків та переслідування, а також заходи стимулювання повідомлень про корупцію, покладення на спеціально уповноважений орган функцій з проведення моніторингу та аналізу практики застосування закону та вжиття заходів щодо його належного застосування, запровадження санкцій за приховування фактів корупційних правопорушень; організувати широку загальнонаціональну інформаційну кампанію з роз'ясненням положень закону. Однак це положення так і не реалізоване.

2. Інститут захисту викривачів є важливою гарантією їх активності у викритті корупційних правопорушень та запроваджений на виконання міжнародних конвенцій по боротьбі з корупцією.

Відповідно до ст. 33 Конвенції ООН проти корупції кожна держава-учасниця розглядає можливість включення до своєї внутрішньої правової системи належних заходів для забезпечення захисту будь-яких осіб, які добросовісно і на обґрунтованих підставах повідомляють компетентним органам про будь-які факти, пов'язані зі злочинами, передбаченими цією Конвенцією, від будь-якого несправедливого поводження.

Також положення щодо необхідності захисту таких осіб міститься у ст. 22 Кримінальної конвенції РЄ про боротьбу з корупцією, згідно з якою кожна Сторона вживатиме таких заходів, які можуть бути необхідними для забезпечення ефективного й належного захисту осіб, які повідомляють про передбачені Конвенцією корупційні злочини, або в інший спосіб співробітничає із органами слідства та кримінального переслідування, а також свідків, які дають показання щодо цих злочинів. Аналогічна норма закріплена у ст. 9 Цивільної конвенції РЄ про боротьбу з корупцією, згідно з якою кожна Сторона передбачає у своєму внутрішньому законодавстві належний захист проти будь-якої необґрунтованої санкції щодо працівників, які мають достатні підстави підозрювати корупцію та які добросовісно доповідають про свої підозри відповідальним особам або компетентним органам.

Конвенція ООН проти корупції оперує принципом криміналізації діянь корупційного характеру, що означає встановлення кримінальної відповідальності у вигляді покарання за їх вчинення. Так чи інакше, перераховані діяння визначені як злочини у КК. Таким чином, зміст поняття «викривач» у контексті норм Конвенції значно звужене, обмежується тільки особами, що повідомляють про корупційні діяння, за які передбачено виключно кримінальну відповідальність. Національне законодавство у сфері запобігання корупції розширює сферу потенційних викривачів, виводячи тим самим поняття «викривач» за межі кримінального права та процесу, поширюючи його на відносини, врегульовані нормами адміністративного права.

За наявності загрози життю, житлу, здоров'ю та майну викривачів або їх близьких осіб, у зв'язку зі здійсненим повідомленням про порушення вимог цього Закону, правоохоронними органами до них можуть бути застосовані правові, організаційно-технічні та інші спрямовані на захист від протиправних посягань

заходи, передбачені Законом «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві».

Цей Закон поширюється виключно на осіб, які заявили про вчинення кримінального правопорушення, а діяльність викривачів є значно ширшою, і охоплює повідомлення про вчинення корупційних правопорушень, які за своїм змістом не є кримінальними правопорушеннями. Однак, право на забезпечення безпеки мають лише ті викривачі, які повідомили про вчинення кримінального правопорушення, оскільки ці заходи застосовуються виходячи з рівня небезпеки, яка виникає для викривачів. Корупційне правопорушення, яке не є кримінальним, не становить суспільної небезпеки, а держава не повинна застосовувати заходи забезпечення безпеки до викривачів, які про них повідомили, оскільки в такому випадку передбачено інші гарантії забезпечення їхніх прав.

3. Право на забезпечення безпеки у викривача виникає після набуття ним кримінального процесуального статусу заявника або потерпілого. Також право на забезпечення безпеки мають члени сім'ї та близькі родичі викривачів.

Для застосування заходів безпеки до викривачів мають бути відповідні приводи і підстави. Підставою можуть дані, що свідчать про наявність реальної загрози їх життю, здоров'ю, житлу і майну викривача (наявність усних чи письмових погроз, виявлення в ході проведення НСРД чи ОРЗ інформації про підготовку посягання на викривача і т.п.). Приводи для застосування заходів безпеки передбачені у ч. 2 ст. 20 Закону «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві».

Стаття 53 Закону передбачає, що до викривачів можуть бути застосовані правові, організаційно-технічні та інші спрямовані на захист від протиправних посягань заходи.

До *правових заходів* можна віднести:

- забезпечення конфіденційності відомостей про особу;
- закритий судовий розгляд.

До *організаційно-технічних заходів* можна віднести:

- особисту охорону, охорону житла і майна;
- видачу спеціальних засобів індивідуального захисту і сповіщення про небезпеку;
- за письмовою згодою – використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів, візуальне спостереження;
- за клопотанням чи згодою – заміну документів та зміна зовнішності;
- за клопотанням чи згодою – зміну місця роботи або навчання з компенсацією різниці у зарплаті;
- за клопотанням чи згодою – переселення в інше місце проживання;
- поміщення до дошкільної виховної установи або установи органів соціального захисту населення.

Хоча ця стаття передбачає застосування до викривачів інших спрямованих на захист від протиправних посягань заходів, однак в законодавстві їх не закріплено.

4. Правовою гарантією захисту прав працівника і його заохочення до викриття корупційних правопорушень є заборона звільнення або зміни умов праці викривача або члена його сім'ї керівником або роботодавцем. Додатковою гарантією захисту прав викривача в адміністративному та цивільному процесі є можливість залучення

НАЗК, як третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні позивача у справах щодо застосування керівником або роботодавцем чи створення ним загрози застосування негативних заходів впливу до позивача.

> НАЗК може бути залучено як третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні позивача у справах щодо застосування керівником або роботодавцем чи створення ним загрози застосування негативних заходів впливу до позивача (звільнення, примушування до звільнення, притягнення до дисциплінарної відповідальності, переведення, атестація, зміна умов праці, відмова в призначенні на вищу посаду, скорочення заробітної плати тощо) у зв'язку з повідомленням ним або членом його сім'ї про порушення вимог Закону «Про запобігання корупції» іншою особою. У таких справах обов'язок доказування правомірності прийнятих при цьому рішень, вчинених дій покладається на відповідача (ч. 2 ст. 53, ч. 3 ст. 81 ЦПК, ч. 3 ст. 49 КАС).

Вчинення роботодавцем дій, спрямованих на порушення трудових прав працівника за повідомлення останнім про факти корупційних правопорушень за своїм змістом не є корупційним правопорушенням, а за наявності ознак складу злочину, має кваліфікуватися за ст. 172 КК.

Інформація про особу викривача, крім випадків, встановлених законом, не розголошується без його згоди третім особам, які не залучаються до розгляду, перевірки та/або розслідування розкритої ним інформації про шкоду або загрозу суспільним інтересам, а також особам, дій або бездіяльності яких стосується розкрита ним інформація. Розголошення інформації про особу викривача тягне за собою адміністративну відповідальність, передбачену 172-8 КАП. Законодавство не передбачає випадків розголошення інформації про особу викривача без його згоди.

5. Повідомлення про порушення вимог Закону може бути як письмовим, так і усним.

Письмове повідомлення може надійти:

- поштою;
- від викривача особисто до канцелярії, у скриньку для кореспонденції органу або на особистому прийомі;
- через веб-сайт органу;
- засобами електронного зв'язку.

Усне повідомлення може надійти через спеціальні телефонні лінії. При створенні спеціальної телефонної лінії для отримання повідомлень від викривачів доцільно виділити окремий номер телефону. Спеціальна телефонна лінія, за можливості, повинна бути завжди доступною, а виклики мають прийматися в робочий та неробочий час.

Такі канали надання повідомлень органу, як через веб-сайт, засоби електронного зв'язку, спеціальні телефонні лінії доцільно зв'язувати з уповноваженим підрозділом (особою) органу.

6. Викривачі можуть подавати як ідентифіковані, так і анонімні повідомлення про порушення Закону. Ідентифіковане викриття – це повідомлення особи про правопорушення від свого реального імені або передача в будь-якій іншій формі, в якій може бути визначено авторство. При анонімному службовому повідомленні особа не надає жодної інформації про себе або може використовувати вигадане ім'я.

Закон встановлює детальну процедуру розгляду саме анонімних повідомлень, оскільки, за загальним правилом, встановленим у ч. 1 ст. 8 Закону «Про звернення

громадян», письмове звернення без зазначення місця проживання, не підписане автором (авторами), а також таке, з якого неможливо встановити авторство, визнається анонімним і розгляду не підлягає. Однак анонімні повідомлення про порушення вимог Закону, враховуючи їх важливість у подоланні корупції, повинні розглядатися та вирішуватися відповідними уповноваженими особами.

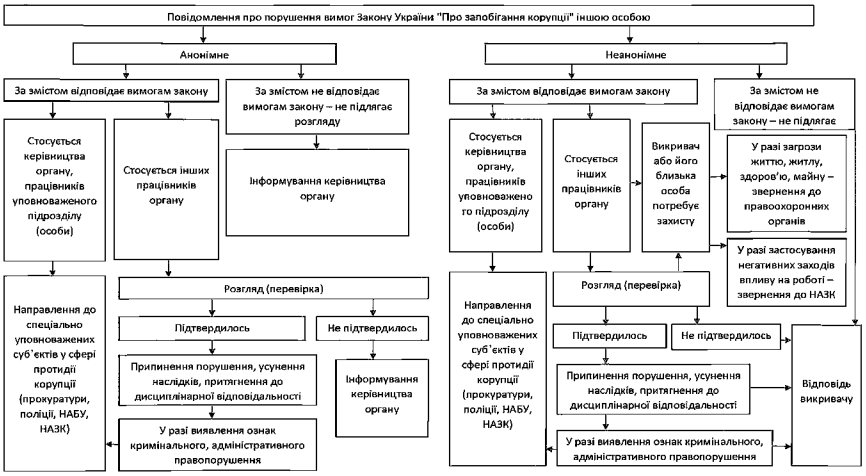
Анонімне повідомлення про порушення вимог цього Закону підлягає перевірці у строк не більше 15 днів від дня його отримання, однак Закон не містить спеціальних строків перевірки повідомлень, поданих викривачем із зазначенням авторства. Для врегулювання зазначеного питання потрібно за аналогією керуватися положеннями ст. 20 Закону «Про звернення громадян», згідно з яким ідентифіковані повідомлення повинні бути розглянуті у строк не більше одного місяця від дня їх надходження, а ті, які не потребують додаткового вивчення, – невідкладно, але не пізніше 15 днів від дня їх отримання.

Анонімне повідомлення підлягає розгляду за умови, якщо у ньому вказані:

- дані, які дозволяють ідентифікувати конкретну особу, яка вчинила порушення;
- конкретні відомості про факт і обставини вчинення порушення вимог Закону.

Аналогічні відомості мають бути зазначені і в ідентифікованому повідомленні.

Схема стандартної процедури розгляду повідомлень, що надійшли від викривачів

В органах державної влади, а також в юридичних особах приватного та публічного права має бути визначена особа, уповноважена приймати повідомлення про порушення Закону, розглядати їх, а також вирішувати питання про реагування на такі повідомлення у межах процедури, передбаченої законодавством.

Таким спеціально уповноваженим суб'єктом юридичних осіб може стати особа, відповідальна за реалізацію антикорупційної програми (ч. 5 ст. 64 Закону). Це зумовлено тим, що відповідно до п. 14 ч. 1 ст. 63 Закону, антикорупційна програма юридичної особи повинна передбачати порядок вжиття заходів реагування щодо виявлених фактів корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, зо-

крема, інформування уповноважених державних органів, проведення внутрішніх розслідувань. Очевидно, це і є процедура внутрішнього реагування на різноманітні корупційні прояви серед співробітників юридичної особи. Вимоги ж до Уповноваженого передбачені у ст. 64 Закону.

Посадовим особам, залученим до процесу роботи з повідомленнями, забороняється розголошувати або використовувати в інший спосіб у своїх інтересах інформацію, що міститься у повідомленні, а також будь-яку іншу інформацію, пов'язану з прийняттям та розглядом повідомлення, крім випадків, встановлених законом.

Посадові особи уповноваженого підрозділу (уповноважена особа) відіграють ключову роль у забезпеченні швидкого реагування на повідомлення викривачів. Вони можуть бути наділені повноваженнями для прийняття рішень з метою оперативного розгляду повідомлень та, якщо можливо, для належного реагування на прояви порушення вимог Закону вже на ранніх етапах роботи з конкретним повідомленням, а також на отримання від співробітників органу інформації, необхідної у зв'язку з розглядом повідомлення з метою сприяння у перевірці повідомлень та прийнятті рішень.

У ході розгляду повідомлень про порушення Закону варто використовувати Методичні рекомендації щодо організації роботи із повідомленнями про корупцію, внесеними викривачами, затв. рішенням НАЗК від 6 липня 2017 р. №286.

7. Під законом про захист викривачів потрібно розуміти Закон «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», оскільки іншого, більш спеціального закону ще не прийнято. Законом покладено на НАЗК обов'язок здійснення постійного моніторингу виконання закону у сфері захисту викривачів, який може здійснюватися шляхом витребування інформації від правоохоронних органів про кількість осіб, до яких застосовано заходи безпеки за звітний період по корупційних злочинах. За ненадання такої інформації настає адміністративна відповідальність, передбачена ст. 188-46 КАП.

Що ж стосується щорічного аналізу та перегляду державної політики у цій сфері, то НАЗК на підставі вивчення матеріалів про рівень забезпечення безпеки викривачів, повинно розробляти як власні нормативні акти щодо роботи з викривачами, так і включати в національну антикорупційну стратегію заходи, спрямовані на удосконалення захисту викривачів і поширення інформації про державну систему їх захисту серед населення, з метою популяризації і активізації викриття фактів корупції.

8. Посадові і службові особи державних органів, органів влади АРК, посадові особи органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів, у разі виявлення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, зобов'язані:

- ужити заходів щодо припинення такого правопорушення;
- негайно повідомити у письмовій формі спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції.

Якого саме суб'єкта повідомляти, треба вибирати у конкретній ситуації, враховуючи характер правопорушення, суб'єкта його вчинення та інші обставини. При цьому повідомляти потрібно про вчинення як корупційного, так і пов'язаного з корупцією правопорушення.

Зміст

Вступне слово. Корупція, цивілізація і конституційна демократія 3

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КОМЕНТАР ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ» 25

Вступ 29

Закон України «Про запобігання корупції» 31

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ 33
Стаття 1. Визначення термінів. 33
Стаття 2. Законодавство у сфері запобігання корупції 72
Стаття 3. Суб'єкти, на яких поширюється дія цього Закону 80

Розділ II. НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ 113
Стаття 4. Статус Національного агентства з питань запобігання корупції 113
Стаття 5. Склад Національного агентства 115
Стаття 6. Голова та заступник Голови Національного агентства 121
Стаття 7. Повноваження членів Національного агентства. 122
Стаття 8. Організація діяльності Національного агентства 123
Стаття 9. Гарантії незалежності Національного агентства 126
Стаття 10. Правовий статус членів, працівників апарату та територіальних органів Національного агентства 129
Стаття 11. Повноваження Національного агентства 129
Стаття 12. Права Національного агентства 139
Стаття 13. Уповноважені особи Національного агентства 144
Стаття 14. Контроль за діяльністю Національного агентства 146
Стаття 15. Соціальний захист членів та працівників апарату Національного агентства 147
Стаття 16. Оплата праці членів та працівників апарату Національного агентства 148
Стаття 17. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення Національного агентства 150

Розділ III. ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ 153
Стаття 18. Антикорупційна політика 153
Стаття 19. Антикорупційні програми. 157
Стаття 20. Національна доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики 159
Стаття 21. Участь громадськості в заходах щодо запобігання корупції . . .162

Розділ IV. ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ ТА ПОВ'ЯЗАНИМ З КОРУПЦІЄЮ ПРАВОПОРУШЕННЯМ. 167
Стаття 22. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища. 167
Стаття 23. Обмеження щодо одержання подарунків 173
Стаття 24. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними. 190
Стаття 25. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності 192
Стаття 26. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування. . .219
Стаття 27. Обмеження спільної роботи близьких осіб 225

Розділ V. ЗАПОБІГАННЯ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ 229
Стаття 28. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. 229
Стаття 29. Заходи зовнішнього та самостійного врегулювання конфлікту інтересів. 241
Стаття 30. Усунення від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті. 244
Стаття 31. Обмеження доступу до інформації 244
Стаття 32. Перегляд обсягу службових повноважень 245
Стаття 33. Здійснення повноважень під зовнішнім контролем 247
Стаття 34. Переведення, звільнення особи у зв'язку з наявністю конфлікту інтересів. 248
Стаття 35. Особливості врегулювання конфлікту інтересів, що виник у діяльності окремих категорій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування .250
Стаття 36. Запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав 261

Розділ VI. ПРАВИЛА ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ 267
Стаття 37. Вимоги до поведінки осіб 267
Стаття 38. Додержання вимог закону та етичних норм поведінки 271
Стаття 39. Пріоритет інтересів 278
Стаття 40. Політична нейтральність. 279
Стаття 41. Неупередженість 284
Стаття 42. Компетентність і ефективність 285
Стаття 43. Нерозголошення інформації 288
Стаття 44. Утримання від виконання незаконних рішень чи доручень . . .292

Розділ VII. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ 297
Стаття 45. Подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування 297

Стаття 46. Інформація, що зазначається в декларації 313
Стаття 47. Облік та оприлюднення декларацій 345
Стаття 48. Контроль та перевірка декларацій 348
Стаття 49. Встановлення своєчасності подання декларацій 350
Стаття 50. Повна перевірка декларацій 353
Стаття 51. Моніторинг способу життя суб'єктів декларування 356
Стаття 52. Додаткові заходи здійснення фінансового контролю 358
Стаття 52-1. Особливості здійснення заходів фінансового контролю стосовно окремих категорій осіб 363

Розділ VIII. ЗАХИСТ ВИКРИВАЧІВ. 367
Стаття 53. Державний захист осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції 367

Розділ IX. ІНШІ МЕХАНІЗМИ ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ. 375
Стаття 54. Заборона на одержання пільг, послуг і майна органами державної влади та органами місцевого самоврядування. . . .375
Стаття 55. Антикорупційна експертиза. 378
Стаття 56. Спеціальна перевірка 383
Стаття 57. Порядок проведення спеціальної перевірки 390
Стаття 58. Результати проведення спеціальної перевірки 394
Стаття 59. Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення 396
Стаття 60. Вимоги щодо прозорості та доступу до інформації 399

Розділ X. ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ У ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ 407
Стаття 61. Загальні засади запобігання корупції у діяльності юридичної особи 407
Стаття 62. Антикорупційна програма юридичної особи 411
Стаття 63. Вимоги до антикорупційної програми юридичної особи 413
Стаття 64. Правовий статус Уповноваженого. 419

Розділ XI. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОРУПЦІЙНІ АБО ПОВ'ЯЗАНІ З КОРУПЦІЄЮ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА УСУНЕННЯ ЇХ НАСЛІДКІВ 425
Стаття 65. Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення 425
Стаття 66. Відшкодування збитків, шкоди, завданих державі внаслідок вчинення корупційного правопорушення 438
Стаття 67. Незаконні акти та правочини 441
Стаття 68. Відновлення прав і законних інтересів та відшкодування збитків, шкоди, завданих фізичним та юридичним особам внаслідок вчинення корупційного правопорушення 445
Стаття 69. Вилучення незаконно одержаного майна. 450

Розділ XII. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО 459
Стаття 70. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання і протидії корупції 459
Стаття 71. Міжнародні договори України у сфері запобігання і протидії корупції 462
Стаття 72. Міжнародний обмін інформацією у сфері запобігання і протидії корупції 463
Стаття 73. Заходи щодо повернення в Україну коштів та іншого майна, одержаних внаслідок корупційних правопорушень, і розпоряджання вилученими коштами та іншим майном, одержаними внаслідок корупційних правопорушень 465

Розділ XIII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ 468

Банчук О. А., Дудоров О. О., Луцик В. В.,
Попович В. П., Сорока О. В., Хавронюк М. І.

Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції»

Київ 2017

ISBN
УДК

Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / Наук. ред. Хавронюк М. І. – К.: Ваіте, 2018. – 472 с.

Колектив авторів:
Банчук О. А., Дудоров О. О., Луцик В. В., Попович В. П., Сорока О. В., Хавронюк М. І.

В коментарі здійснено роз'яснення положень Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року.
Коментар розрахований на працівників спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, суддів, працівників інших державних органів, які здійснюють заходи щодо запобігання корупції, державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування, інших осіб, на яких поширюється дія антикорупційного законодавства, а також адвокатів, представників громадянського суспільства, які беруть участь в заходах щодо запобігання корупції. Може бути корисним студентам, курсантам, слухачам, аспірантам та викладачам юридичних закладів освіти.

© Колектив авторів
© ТОВ «ВАІТЕ»
© Координатор проектів ОБСЕ в Україні

ОБСЄ Організація з безпеки та співробітництва в Європі
Координатор проектів в Україні

Видано за підтримки Координатора проектів ОБСЄ в Україні. У цій публікації висловлено виключно погляди авторів. Вони не обов'язково збігаються з офіційною позицією Координатора проектів ОБСЄ в Україні.

Банчук О. А.
Дудоров О. О.
Луцик В. В.
Попович В. П.
Сорока О. В.
Хавронюк М. І.

Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції»

ОБСЄ Організація з безпеки та співробітництва в Європі
Координатор проектів в Україні